

Høring om store bededag
22.2.2023

Carl-Johan Dalgaard

Hvordan forestiller økonomer sig, at arbejdstiden dannes i en markedsøkonomi som den danske?

Helt grundlæggende opfattes arbejdstid som noget der i det lange løb afspejler os borgeres afvejning mellem tilskyndelsen til at arbejde (løn, skat) på den ene side, og tilskyndelsen til, at holde fri på den anden (glæde ved fritiden, præferencer). Man kan godt berige den forståelsesramme, men det er det helt grundlæggende. Det er den type forståelsesramme der tilsiger, at hvis man øger tilskyndelsen til at arbejde så resulterer det sædvanligvis i, at vi vælger at arbejde mere.

Tilbagetrækningsreformer, hvor fx tidspunktet for hvornår vi modtager folkepension udskydes, er et eksempel på tilskyndelsesreformer: de tilskynder til, at vi arbejder til vi er lidt ældre. I vores Forårsrapport fra 2021 dokumenterede vi, at denne type reform har virket efter hensigten.

Problemstillingen omkring dét at fjerne en helligdag er, at det – modsat eksempelvis tilbagetrækningsreformer - ikke påvirker tilskyndelsen til at arbejde; der sker ikke noget med lønnen eller skatten.

Samtidig er det vanskeligt at se, hvordan det skulle give det mig iboende større *trang* til at arbejde mere, hvis man fjerner en helligdag. At det skulle ændre mine præferencer. Og det er der da heller ikke nogen *konkret* dokumentation for *gør* sig gældende i praksis.

Bemærk, at det kan ikke afvises, at det *kunne* gøre sig gældende. Eksempelvis er der tilsyneladende forskelle i folks smag for at holde fri, hvis vi skuer ud over kloden: den kulturelle opfattelse af værdien af fritid varierer utvivlsomt mellem lande. Men der er – mig bekendt - ingen konkret dokumentation for, at man via *politisk argumentation* kan ændre folks smag for at holde fri fra den ene dag til den næste.

Under de omstændigheder (altså: *uændret* tilskyndelse til at arbejde hhv holde fri) vil de fleste økonomer nok vente, at der *ikke* vil være en varig effekt på arbejdsudbuddet af, at fjerne en helligdag.

Her-og-nu vil der udmærket kunne være en effekt siden de fleste af os ikke kan "bestemme vores egen arbejdstid". Men med tiden tilpasser vi os. Måske *gør* arbejdsmarkedets parter det for os, velvidende at det er dét vi gerne vil ha? Måske vælger vi bare at arbejde mindre over (fordi der er mindre behov)? Måske holder vi mere af vores ferie, hvis noget ferie typisk var efterladt uafholdt? Men på kort sigt – år-til-år lad os sige – vil der nok være en effekt på arbejdsudbuddet.

Dén analyse Finansministeret har produceret som viser, at når helligdage falder på weekender så øges arbejdsudbuddet i landet, dokumenterer – overbevisende synes jeg - en sådan "mekanisk" kortsigtet effekt. Men den dokumenterer ikke en varig effekt på udbuddet af at man varigt ændrer *det samlede* antal helligdage på et år. Analysen kikker alene på *midlertidige* ændringer i antallet af helligdage og dokumenterer en *midlertidig* effekt på arbejdsudbuddet.

Bemærk, at den måde at tænke på hvordan arbejdstiden dannes i det lange løb – i en afvejning mellem tilskyndelse til hhv at arbejde og holde fri - tilsiger at der bør være en stærk sammenhæng mellem dén arbejdstid der aftales af arbejdsmarkedets parter (fordi de repræsenterer os borgere) og de faktisk præsterede timer: de to dataserier bør udvikle sig parallelt siden de afspejler *den samme afvejning*: afvejningen mellem tilskyndelser til henholdsvis at arbejde og til at holde fri. Finansministeret viser os, at de omtalte dataserier i praksis bevæger sig parallelt.

Men det er ikke sådan, at man kan konkludere den ene serie "forårsager" den anden. Det er ikke sådan, at man kan bruge den observerede samvariation til at slutte, at hvis jeg ændrer den aftalte arbejdstid så vil antallet af præsterede timer *varigt* ændres. At de to serier bevæger sig parallelt beviser i sig selv ingenting om hvordan serierne opstod og kan derfor ikke uden videre bruges til at godtgøre, at en ændring i arbejdstiden *varigt* vil ændre de præsterede timer, sådan som Finansministeret synes at lægge op til.

Sammenfattende: Min vurdering er, på det foreliggende grundlag, at dét at fjerne store bededag vil øge arbejdsudbuddet og derigennem styrke statsfinansernes forbigående, men ikke varigt.